

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Abivajav laps – märkamisest sekkumiseni

Birgit Siigur

Sotsiaalkindlustusameti
lastekaitse osakond

26.05.2017

Lastekaitseaduse põhimõtted

- Seaduse keskmes on lapse heaolu
- Esmane vastutus lapse heaolu tagamise eest on lapsevanemal
- Lapse heaolu on lapse arengut toetav seisund, milles lapse füüsilised, tervislikud, psühholoogilised, emotsionaalsed, sotsiaalsed, kognitiivsed, hariduslikud ja majanduslikud vajadused on rahuldatud
- Seaduses sätestatakse lapse õiguste ja heaolu tagamise põhimõtted ning valdkondadeüleised tegevused lastekaitse korraldamisel
- Lapse õiguste ja heaolu tagamiseks tuleb ennetada lapse heaolu ja arengut ohustavaid riske

Lastekaitseaduse põhimõtted

- **Probleemide ennetamine on tõhusam kui tagajärgede leevendamine**

Riik ja kohalikud omavalitsused peavad välja arendama meetmed lapse abivajaduse ennetamiseks ja olemasolevate probleemide vähendamiseks.

- **Koostöö sidusvaldkondade spetsialistide vahel on tulemuste saavutamisel oluline**

Riik ja kohalikud omavalitsused peavad tegema valdkondade üleselt koostööd kõigi lastele suunatud meetmete planeerimisel, rahastamisel ja rakendamisel.

- **Teavitamine**

Riik ja kohalikud omavalitsused peavad tagama elanikkonna teavitamise lastekaitsemeetmetest, pöörates erilist tähelepanu abivajava või hädaohus oleva lapse abistamiseks vajaliku teabe avalikustamisele.

Lastekaitse korraldus Eestis

Laste kaitse on valdkondade ülene

LASTEKAITSE

Hoolekanne

Haridus

Tervishoid

Õiguskaitse

Laste kaitse on valdkondade ülene

Prenataalne,
sünnieelne

Ämmaemand,
naistearst

Väikelaps
0-3

Perearst, regulaarsed 0-6-aastaste
tervisekontrollid

Lasteaed, lapsehoid, sõimerühm

Koolieelik
3-6

Noorem kooliiga
7-10

Murdeiga
11-16

Perearst, koolitervishoid

Põhikool

Nooruk
16-18

Gümnaasium,
kutsekool

Alla 14 a – süüvõimetu

Alates 14 a – süüvõimeline

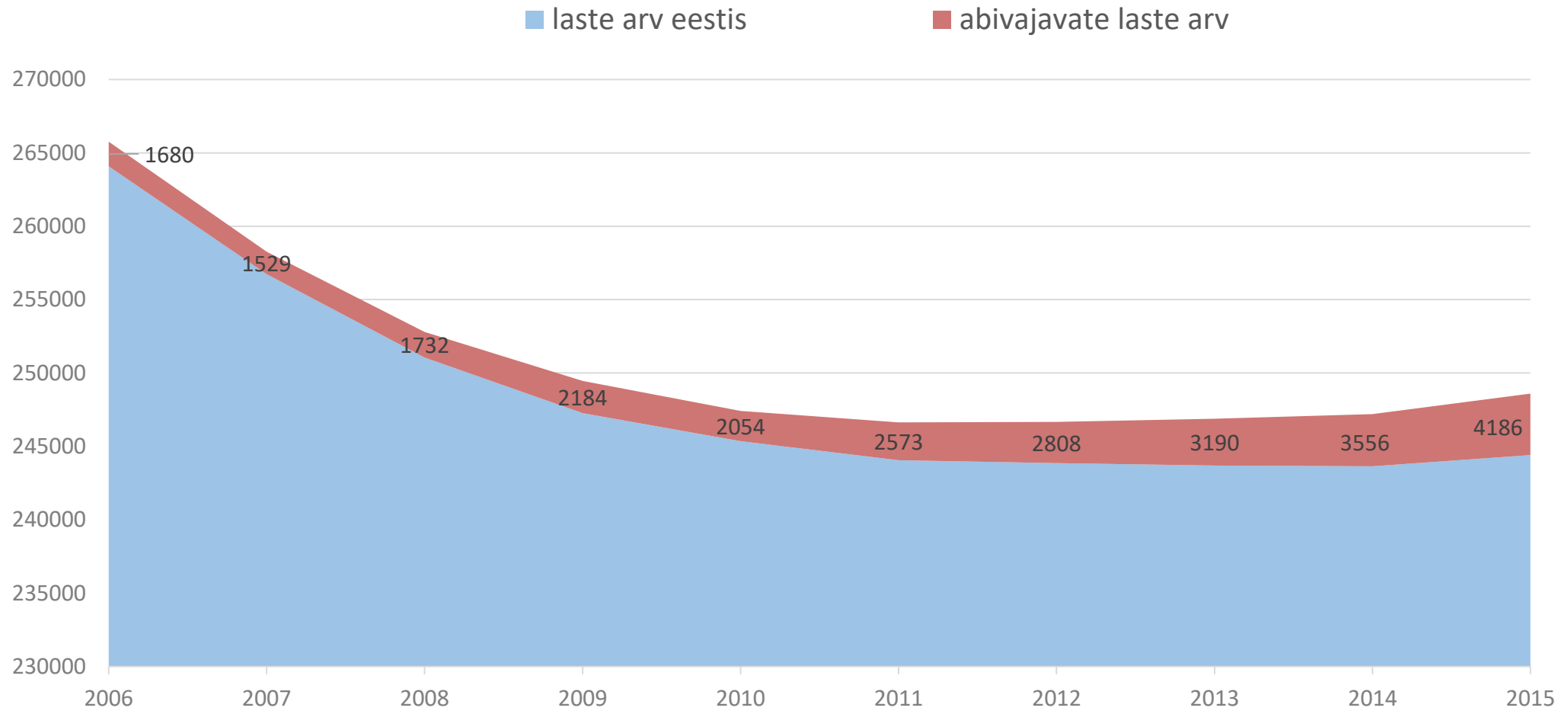
Lastele ja peredele suunatud toetused ja teenused

Ennetustöö põhimõtted lastekaitsetöös

Rahvatervise ennetusmudel

Abivajavad lapsed Eestis 2006 - 2015

Allikas: sotsiaalministeerium

Lapse abivajadus

- **Abivajav laps** on laps, kelle heaolu on ohustatud või kelle puhul on tekkinud kahtlus tema väärkohtlemise, hooletusse jätmise või muu lapse õigusi rikkuva olukorra suhtes, ja laps, kelle käitumine ohustab tema enda või teiste isikute heaolu
- Abivajavate laste hulka kuuluvad ka hädaohus olevad lapsed.
- **Hädaohus olev** laps on laps, kes on oma elu või tervist ohustavas olukorras, ja laps, kelle käitumine ohustab tema enda või teiste isikute elu või tervist.

Teade abivajavast lapsest

Teade AV lapsest

- Teatamisekohustus kõigil, kellel on olemas teave abivajavast lapsest
- Kohaliku omavalitsuse lastekaitsetöötajale
- Lasteabitelefonile 116 111
- Hädaabinumbrile 112

Lapse abivajaduse hindamine

- Lapse abivajadust hindab kohaliku omavalitsuse lastekaitsetöötaja
- Lapse ja pere abivajaduse hindamisel kaasatakse asjaomased spetsialistid
- Tehakse koostööd lapse ja last kasvatavate isikutega
- Toetatakse lapse ja last kasvatavate isikute vahelisi suhteid
- Abistatakse last ja peret, seades esmatähtsaks lapse huvid
- Võimaldatakse lapsel tema elu puudutavates küsimustes kaasa rääkida

Lapsele abi osutamine

- Võrgustikutöö
- Juhtumikorraldus
- Meetmete (toetused ja teenused) kohaldamine

Andmekaitse

- Kõigil isikutel, kellel on olemas teave abivajavast lapsest on kohustus sellest viivitamata teatada kohaliku omavalitsuse üksusele või lasteabitelefoni 116 111 (LasteKS §27)

Näiteks: laps on hooletuses, lapse areng ei ole eakohane jms

- Kõigil isikutel, kellel on olemas teave hädaohus olevast lapsest on kohustus sellest viivitamata teatada hädaabinumbril 112 (LasteKS §31)

Näiteks: Laps on vägivalla ohver, laps üritas enesetappu, laps on tugevas alatoitumises jms

- Abivajava ja/või hädaohus oleva lapse puhul ei ole tervishoiutöötajal vajadust anda teavet tervise seisundi ega diagnoosi kohta, küll aga abivajaduse või last ohustava olukorra kohta.

Näiteks, kui arst teavitab abivajavast lapsest kohalikkude omavalitsust, siis ei pea edastama diagnoosi, selgitada tuleks, milles abivajadus seisneb: nt teatavaks saanud vanemliku hoole puudulikkuses (alatoitunud laps) või lapse tervise seisundist tulenevas abivajaduses (millist lisatuge ja teenuseid laps vajab oma seisundi tõttu).

Lapse huvidest lähtumine

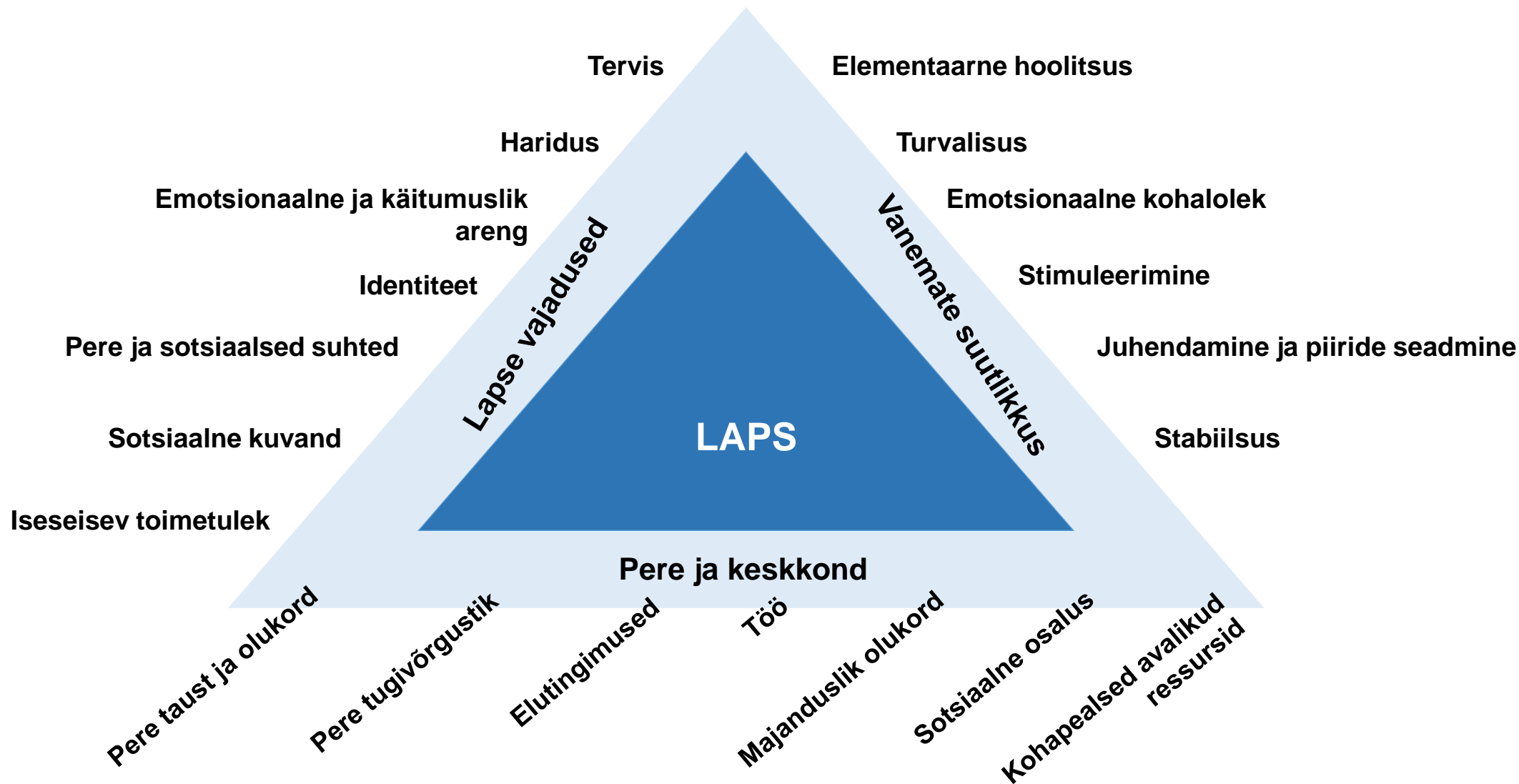
Kõigi last mõjutavate otsuste tegemisel selgitatakse välja lapse huvid ning otsuse tegemisel lähtutakse nendest kui esmatähtsast kaalutlusest.

Selleks:

- selgitatakse välja kogu info, mis on vajalik, et hinnata otsuse mõju lapse õigustele ja heaolule;
- selgitatakse lapsele kavandatava otsuse sisu ja põhjuseid;
- kuulatakse laps ära tema vanust ja arengutaset arvestades sobival viisil;
- kujundatakse põhjendatud seisukoht lapse parima huvi osas, hinnates kogumis kõiki asjassepuutuvaid asjaolusid.

Lapsele selgitatakse tema arvamuse arvestamata jätmise põhjuseid.

Lapse heaolu kolmnurk

Sotsiaalkindlustusameti lapsi ja peresid toetavad riiklikud meetmed

I kohalike omavalitsuste nõustamine ja abistamine

- lapse heaolu toetavate arengukavade koostamisel
- lastekaitse juhtumite lahendamisel
- rahvusvaheliste üksikjuhtumite vahendamine

II lastekaitsealase teavitustegevuse korraldamine

- valdkonnaülese ennetus- ja koostöö koordineerimine

III siseriikliku ja rahvusvahelise lapsendamise korraldamine

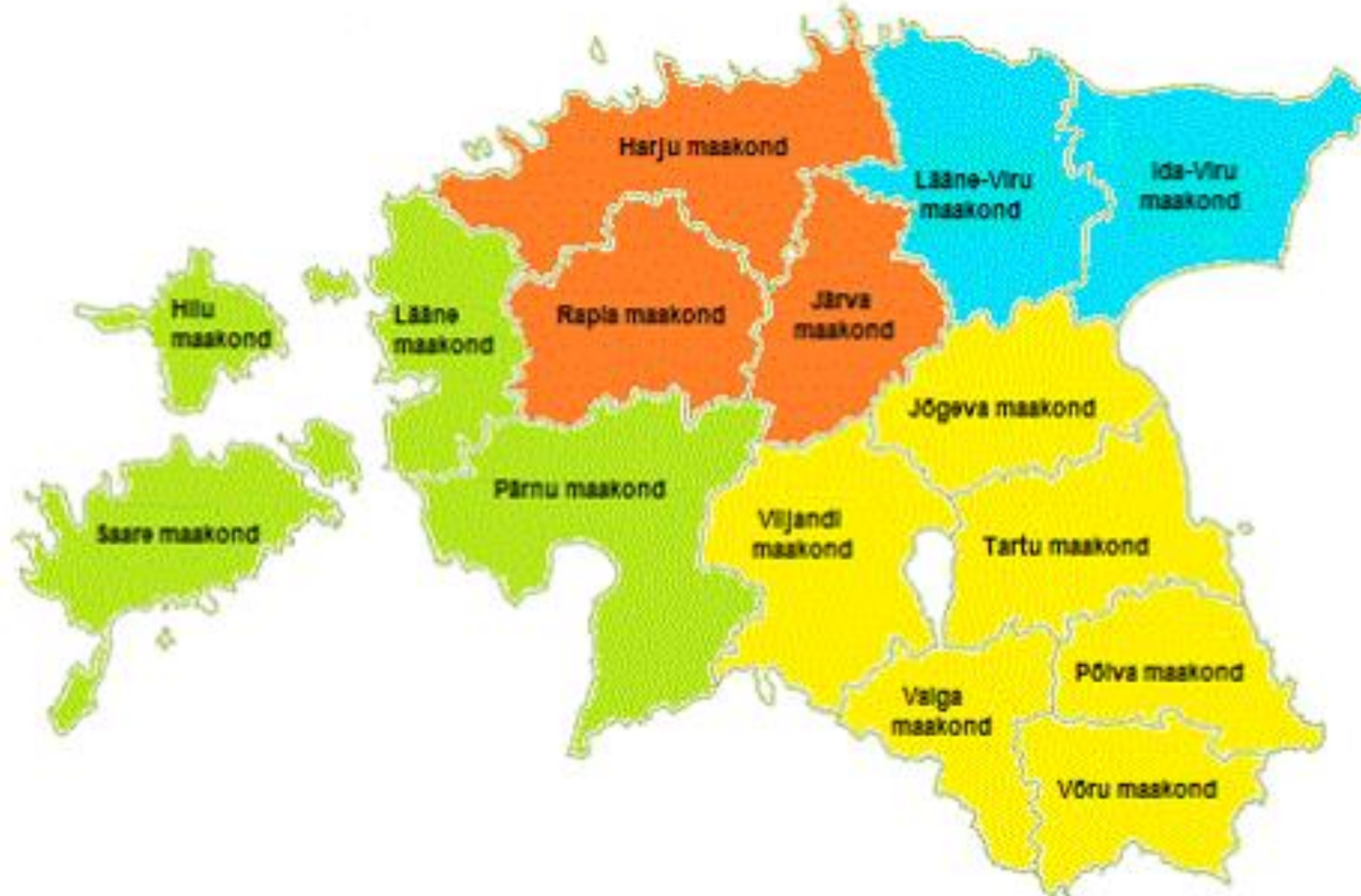
IV riikliku ja haldusjärelvalve teostamine

V kohaliku omavalitsuse üksuse lastekaitsetöötajate töönõustamise korraldamine

VI ööpäevaringne nõustamine abivajava või hädaohus oleva lapse abistamiseks

- ööpäevaringne valvetelefoni teenus spetsialistidele
- Lasteabitelefon 116111
- Kadunud laste telefon 116000

Lastekaitse osakonna tööpiirkonnad

Põhja piirkond
asukohaga:
Endla 8, Tallinn

Lääne piirkond
asukohaga:
Õhtu põik 5, Pärnu

Ida piirkond
asukohaga:
Keskväljak 1, Jõhvi

Lõuna piirkond
asukohaga:
Tähe 106, Tartu

Valvetelefon 24/7

Ööpäevaringne nõustamine:

- **Põhja piirkond 372 5919 5718**
(Harjumaa, Järvamaa, Raplamaa)
- **Lõuna piirkond 372 5302 8887**
(Tartumaa, Põlvamaa, Võrumaa, Valgamaa, Jõgevamaa ja Viljandimaa)
- **Lääne piirkond 372 514 2536**
(Saaremaa, Hiiumaa, Läänemaa, Pärnumaa)
- **Ida piirkond 372 514 5182**
(Ida-Virumaa, Lääne-Virumaa)

Lapsesõbralikke lahendusi!

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET